

Bestuursdienst

Onderwerp Voortgang uitvoeringsprogramma energie

Steller Wouter van Bolhuis

Bezoekadres
Waaistraat 1

Postadres
Postbus 20001
9700 PB Groningen

In uw antwoord
graag datum en
kenmerk vermelden

Wij zijn met het
openbaar vervoer
bereikbaar,
buslijnen
1, 2, 3, 5, 6, 11, 13, 16

Informatie over
vertrektijden krijgt u
via telefoon 0900-92 92

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050)

Bijlage(n) 5

Ons kenmerk RO.12.3284980

Datum **18 OKT 2012**

Uw brief -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

In februari 2011 heeft u het *Masterplan Energieneutraal 2035* vastgesteld. Op basis hiervan hebben we een uitvoeringsprogramma *Groningen geeft Energie* gemaakt waarover u eind 2011 bent geïnformeerd. Met deze brief en bijbehorende factsheets willen we u graag informeren over de voortgang van het uitvoeringsprogramma.

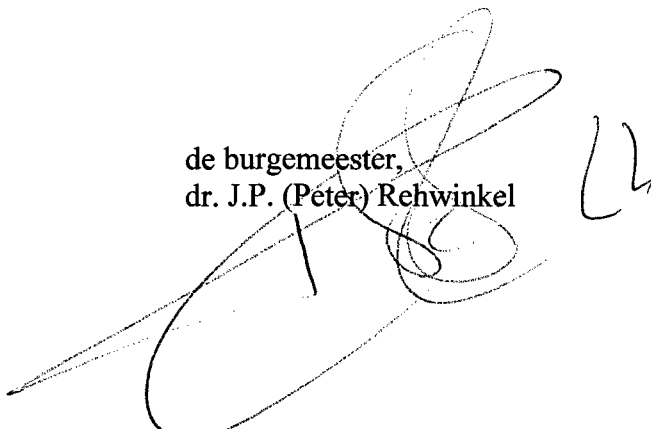
Een belangrijk uitgangspunt in het Masterplan was een focus op een beperkt aantal sporen: zon, wind, biomassa, warmte en energiebesparing. Het afgelopen jaar hebben we fors geïnvesteerd in diverse ontwikkelingen. Zo is er een warmtevisie vastgesteld en een visie op de ondergrond. Dit betekent dat we nadrukkelijk ons gaan bezighouden met regie op verschillende warmtesystemen in de Groningse ondergrond. Niet alleen warmte/koude opslag maar ook warmtenetten en geothermie. Een andere belangrijke ontwikkeling is Grunneger Power. We zien dat zij met onze steun een goede bijdrage leveren aan de energietransitie in de stad. Vele duizenden stadjes zijn al lid en al enkele honderden kopen gas en electra via Grunneger Power en/of hebben zonnepanelen gelegd. Een minder in het oog springend onderdeel, maar niet minder belangrijk, is de besparing bij bedrijven. Via de Energy Valley Top Club en de topsportclubs bereiken we een groot aantal bedrijven.

Het gemeentelijke uitvoeringsprogramma beslaat een periode van drie jaar. In hoeverre de doelstelling energieneutraal in 2035 wordt gehaald, is zo beschouwd nog te vroeg om te concluderen. De focus blijft liggen op een aantal sleutelprojecten en daarnaast wordt nadrukkelijker gestuurd op energiekansen in het reguliere gemeentelijke beleid. In 2015 is het de tijd om een échte tussenbalans op te maken.

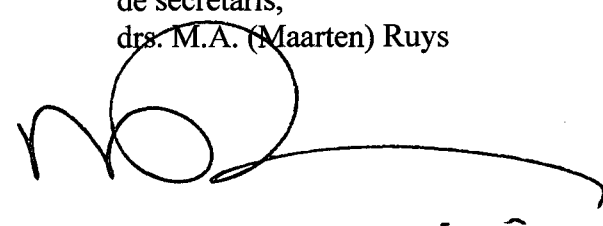
In de bijlage treft u per spoor een factsheet aan waarop wij kort de belangrijkste ontwikkelingen schetsen.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
dr. J.P. (Peter) Rehwinkel

A large, stylized handwritten signature in black ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the left. To the right of the signature is a small, simple sketch of a house or building.

de secretaris,
drs. M.A. (Maarten) Ruys

A handwritten signature in black ink, starting with a large, circular loop followed by a long, horizontal stroke that tapers to the right.

Factsheet Groene Economie

KERNGEGEVENS

Groningen is Groen Gas Hoofdstad van Europa

Complete biomassaketten actief in Stad (kennis, productie, logistiek, handel, gebruik)

Doelstelling:
20% van Duurzame Energie uit biomassa

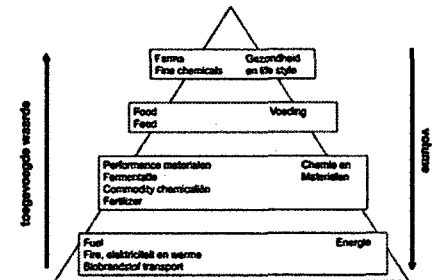
Jaarlijkse groen gas productie: 7,3 MLN M³/jaar (5,5% van verbruik particulieren stad).
Toekomst potentieel: 31,6 MLN M³

ONTWIKKELINGEN

Biomassa is niet alleen relevant als duurzame energiedrager maar ook als grondstof voor allerlei producten. Wij faciliteren bedrijfsactiviteiten op het gebied van de biobased economy. In de nieuwe duurzamere economie is het door technische mogelijkheden nu en in de nabije toekomst mogelijk om fossiele grondstoffen te gaan vervangen door groene grondstoffen. Hierdoor ontstaan nieuwe productieketens die in Groningen kunnen leiden tot nieuwe economische activiteiten en meer duurzame energieproductie.

Om het aandeel groene energie uit biomassa te vergroten en biomassa onderdeel te laten worden van een groene economie, wordt een aantal activiteiten uitgevoerd:

- Het benutten van biomassastromen die vrijkomen binnen de gemeente;
- Kijken naar de mogelijkheden van biomassateelt ;
- Onderzoek naar mogelijkheden van vergrotingen van groengasproductie (motie raad)
- Evaluatie bestaande rapportages en projecten om zicht te krijgen op aanknopingspunten voor het verder ontwikkelen van groene grondstoffen (Attero, Suikerunie, Essent);
- Businesscase ontwikkeling en realisatie biomassa-ketels voor gemeentelijke zwembaden
- Businesscase ontwikkeling en pilot biomassateelt (wilgen) op beschikbare terreinen
- Verkenning mogelijkheden droogvergisting (als uitwerking van de motie)
- Beleidsvorming oogstbaar landschap en afvalverwerking

Verder willen we werken aan de uitbouw van Biobased Economy in Groningen, door:

- Inventarisatie groene grondstoffen-bedrijvigheid in de regio
- Analyse van de beschikbare reststromen en (beschikbare en toekomstige) verwerkingsmethodes
- Uitbouw van bestaande verwerkingsketens en operationalisatie van nieuwe ketens
- Ondersteuning van huidige investeringsplannen m.b.t. biobased economy
- Ontwikkeling van een communicatiestrategie

RESULTATEN

- 18 PV-systemen op gemeentedaken
- Grunneger Power (3500 leden)

Factsheet Wind

KERNGEGEVENS

193.000 inwoners

Belangrijkste wetgeving: Vigerend
Provinciaal Omgevings Plan (POP)

Oppervlakte: 83,96 m² km

Gemiddelde windsnelheid:

- Groningen 5 m/s
- (kust: 7,5 m/s, Achterhoek 3,5 m/s)

Doelstelling:
16% van Duurzame Energie uit
windenergie

ONTWIKKELINGEN

- Er worden op het Zerniketerrein 5 kleine windmolens (< 15 meter) geplaatst in het te ontwikkelen energie transitie centre (ENTRANCE) van de Hanze. Dit gebeurt in samenwerking met de Hanzehogeschool, Energy Academy Europe en Essent/RWE Innogy.
- Er is een studie uitgevoerd naar het toevoegen van waarde aan plangebied Meerstad-Noord met behulp van duurzame energiebronnen. De meeste opbrengst wordt behaald door het plaatsen windmolens. Daarbij wordt ook gekeken naar de vervanging van 15 windmolens bij de roeibaan in Meerstad.
- De projectgroep zon en wind heeft in 2011 bezoeken gebracht aan windparken en zich gebogen over de vragen waar in de gemeente windenergie het beste kan worden ingepast. Er zijn drie varianten:
 - windmolens naast vragers van energie
 - windmolens kris kras in het landschap (bijvoorbeeld Meerstad of Westpoort)
 - windmolens met een stedenbouwkundige betekenis (bijvoorbeeld langs het Eemskanaal).
 Eind 2012 is een inventarisatie gereed waar mogelijkheden voor windenergie zich voordoen.

VERVOLGSTAPPEN

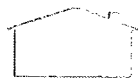
- oppakken van contacten met provincie Groningen. Als belangrijkste regelgeving met betrekking tot wind geldt het Provinciaal Omgevings Plan (POP). Dit plan maakt op dit moment windenergie in de gemeente Groningen niet mogelijk, daar waar het gaat om windmolens boven de 15 meter;
- ontwikkelen beleidskader voor kleine windmolens in de gebouwde omgeving
- verder ontwikkelen energievisies met daarin aandacht voor windenergie.

Factsheet Zon

KERNGEGEVENS

193.000 inwoners

250 gebouwen; waarvan 18 met een zonne-energie systeem

Doelstelling:
11% van Duurzame Energie uit zon

Green Deal Zonne-energie

Zonuren in Groningen:

- 1415 uren
- (gemiddelde Nederland = 1521)

ONTWIKKELINGEN

- De Gemeente Groningen heeft een Green Deal met het rijk afgesloten met betrekking tot Woninggebonden Energie Investerings (WEI). De Gemeente wil voor particulieren de investering in zonne-energie panelen voorschieten en via een woninggebonden OZB-heffing de kosten terugvorderen. Op dit moment zitten we in de beslissende fase met het ministerie van Financien en BiZa om te onderzoeken óf en h oe dit in regelgeving kan worden gegoten.
- In maart 2012 zijn er 14 PV-systemen aangelegd op gemeentelijke daken, waarvoor we SDE-subsidie ontvangen. Deze PV-systemen hebben een vermogen van 7,5 Wp.
- In juni zijn 4 PV-systemen à 22,5 Wp aangelegd waarvan het beheer is uitbesteed. De gemeentelijke gebouwen waarop ze liggen ontvangen de opgewekte duurzame energie.
- Er is dit voorjaar dus voor 195 Wp aan PV-systemen aangelegd. Deze panelen produceren (theoretisch) 161.850 kWh (1 Wp * 830 kWh). Dit komt overeen met het gemiddelde energieverbruik van 46 huishoudens.
- Doel is om veel meer gemeentelijke daken te voorzien van PV-systemen. Dit is mogelijk omdat PV-systemen zichzelf gaan terugverdienen. Afhankelijk van het energieverbruik en de ligging van de gemeentelijke gebouwen is de verwachting dat er met een redelijke terug-verdien-tijd 40 tot 60 daken in een volgende aanbesteding worden uitgezet.
- Binnen deze 40 tot 60 daken wordt ook gezocht naar Icoon-projecten. Aansprekende gemeentelijke gebouwen waarop PV-systemen geplaatst kunnen worden. De Euroborg, Karding en Martiniplaza zijn zulke gebouwen. Hiermee maakt de gemeente een zichtbaar statement. Met onder andere FC Groningen en Essent zijn hierover verschillende gesprekken gevoerd.
- De gemeente heeft met een 'zachte lening' (achtergesteld) lokaal Energiebedrijf Grunneger Power in staat gesteld een co operatie te starten. Grunneger Power draagt bij aan de gemeentelijke doelstelling doordat ze als energieleverancier hun marges kunnen investeren in duurzame energiesystemen. Zo leveren hun klanten direct een bijdrage aan de verdere uitrol van systemen. Daarnaast adviseert Grunneger Power particulieren ook bij de aanschaf van PV-panelen. Momenteel is Grunneger Power in gesprek met de dienst SOZAWE om te onderzoeken of haar klanten een collectief aanbod voor energie kunnen krijgen.
- De gemeente Groningen onderzoekt in Noordelijk verband of het mogelijk is een experiment te starten met het salderen van opgewekte energie uit een grootschalig zonne-energie systeem.

RESULTATEN

- 18 PV-systemen op gemeentedaken
- Grunneger Power (3500 leden)

Factsheet Energiebesparing

KERNGEGEVENS

83.000 particuliere woningen

Doelstelling: 37% CO₂-besparen in 2035 (262 kton CO₂/jaar)

13.000 bedrijven

250 gemeentelijke gebouwen

Ambities:

2011-2012: convenant met 15 grote bedrijven 2011-2012: afspraken met 50 bedrijven uit het MKB

Voor 2016 2500 particuliere woningen verduurzamen

LOPENDE PROJECTEN

Energiebesparing bij bedrijven:

- De gemeente Groningen heeft in samenwerking met de Energy Valley Top Club, MKB NL en Milieufederatie de Cleancampagne opgesteld. 'Clean Groningen' is er op gericht om ondernemers aan te zetten tot het vormgeven en het uitvoeren van duurzaamheidsambities en dit vervolgens te delen in een campagne. Het doel van de campagne is om het eerste jaar bij 50 bedrijven het energieverbruik te beperken en deze bedrijven te activeren tot verduurzaming.
- Met diverse branches worden afspraken gemaakt om energie te besparen:
 - Diverse hotels en congreslocaties hebben inmiddels een Green Key;
 - Bij vier metaalbedrijven is samen met de Metaalunie de MVO-monitor geïntroduceerd en deze wordt in het najaar uitgerold;
 - de projecten Supermarkten (afdekken koelingen) en Open deuren (winkels) worden vervolgd;
 - Met de zorgsector willen we bij minimaal 75% van de te selecteren zorginstelling een besparing bereiken van 20%. Bovendien willen we dat bij 5 zorginstellingen wordt geïnvesteerd in duurzame energie (tenminste 20% van het verbruik). Met de zorgsector zijn we in de voorbereidende fase;
 - Een bijzondere groep grootverbruikers zijn de datacenters. Voor 1 oktober 2012 moeten de datacenters die zijn aangesloten tot de MJA-3 een nieuw Energy Efficiency Plan opstellen

Energiebesparing bij particuliere woningen:

- Samen met de gemeente Assen, Blok voor blok (KAW/KUUB) zijn we bezig met het opzetten van het energiebesparingsplatform. Doel van het platform is om de kloof tussen particuliere woningeigenaren en de markt te overbruggen zodat ze elkaar beter weten te vinden en er dus meer huizen energiezuiniger worden gemaakt.
- We hebben warmtebeelden in meerdere wijken gemaakt. Met een warmtebeeld kunnen mensen in één oogopslag zien hoe hun woning er energetisch voor staat. Er is veel belangstelling voor de beelden.
- De groene daken subsidie loopt nog steeds, tot nu toe weten vooral bedrijven deze subsidie te vinden. We zullen woningeigenaren er op wijzen dat ook zij in aanmerking komen voor subsidie.

Energiebesparing gemeentelijke gebouwen:

- De gemeente heeft zo'n 250 gebouwen waar veel energiewinst is te halen. In september zijn we gestart met het opzetten van een aparte projectorganisatie (ESCO) die moet zorgen voor beter energimanagement en gaat investeren in energiematregelen. Voor de financiering wordt bekeken of er een fonds kan worden opgericht.

Behaalde resultaten

Energiebesparing bij bedrijven:

- Met 15 bedrijven een convenant afsluiten (zorg/metaal/hotels) loopt op schema
- Met 50 bedrijven uit het MKB afspraken maken (cleancampagne) loopt op schema

Energiebesparing bij particuliere woningen:

- Het eerste succesvolle wijkproject (16 % deelname) in Paddepoel Noord

Factsheet Warmte

KERNGEGEVENS

Groningen heeft een uitermate geschikte ondergrond voor warmte toepassingen

Warmte is goed voor 40% van totale energieverbruik

Doelstelling: per jaar 15% van duurzame energie uit warmte

Reductie van 102 kton CO2

ONTWIKKELINGEN

De warmtevisie 'Groningen Duurzaam warm' heeft de raad in juni 2012 vastgesteld. Deze visie vormt het handboek voor de ontwikkeling van het warmtespoor. Hieronder de belangrijkste activiteiten en projecten waar we mee bezig zijn.

Energie gebiedsvisies: We zullen zoveel mogelijk gebruik maken van de bestaande kansen, ontwikkelingen en mogelijkheden wat betreft een duurzame energievoorziening. In juni 2012 hebben we met de woningcorporaties gesproken over concepten voor de wijken Paddepoel, Vinkhuizen en Selwerd. Deze oriënterende gesprekken gingen over sloop-, nieuwbouw- en renovatieprojecten en welke vormen van duurzame energievoorziening en energiebesparing hier mogelijk zijn. In het najaar volgen meer gesprekken met de overige belanghebbenden, en gaan we Europapark en Suikerunie/Hoogkerk nader bekijken.

Warmte koude opslag (WKO): De gemeente neemt de regie op de ondergrond. Hiervoor moeten we beleid op WKO gaan maken. Hiermee zijn we in juli 2012 gestart.

- Eén van de deelopdrachten is een aantal WKO masterplannen te maken voor enkele interferentiegebieden (gebieden waar systemen elkaar mogelijk beïnvloeden, waar WKO wel/niet wenselijk is). Vanaf juli 2013 zijn wij verantwoordelijk voor het verlenen van vergunningen voor gesloten wko-systemen. Enkele medewerkers van BWT worden hiervoor opgeleid, zodat de vergunningen voor gesloten systemen op een goede en zorgvuldige wijze verleend worden. [Een eerste inschatting is dat het aantal vergunningen zich zal beperken tot 5-10 per jaar.]
- Met de provincie en het Waterbedrijf zijn we in gesprek over het gezamenlijk oprichten en exploiteren van een WKO voor de binnenstad rond het Forum. In oktober 2012 kan naar verwachting hierover een intentieverklaring worden ondertekend.
- Voor het Europapark hebben wij onderzocht hoe een collectieve WKO kan worden gerealiseerd. We zijn in gesprek met het Alfacollege, de FC Groningen en nieuwbouw Team 4. Bij het aanhaken van deze drie partijen kunnen we een goede start maken met het collectieve systeem. De manier waarop en de rol van de gemeente zijn wij nu aan het onderzoeken.

Restwarmte/ warmtenetten: Een aantal restwarmte- en warmtenet projecten staat in de steigers.

- Het UMCG restwarmte project, waarbij de warmte van de luchtkoelers gebruikt gaat worden voor 1750 huishoudens in de Oosterparkwijk vordert langzaam. Een vertraging in de nieuwbouw en langzamer tempo in renovatie van de woningen van Nijestee noodzaakt tot een iets andere aanpak. Daarnaast wordt externe financiering van warmteprojecten steeds lastiger.
- Voor de distributie van warmte uit WKK van Essent (nieuwbouw op Zernike) naar woningcomplexen in Paddepoel, Selwerd en Vinkhuizen zijn wij samen met Essent, het Waterbedrijf en de woningbouwcorporaties aan het bekijken wat de mogelijkheden zijn. Essent wil in 2013 al beginnen met de aanleg, maar de overige partijen zijn nog niet zover. De gesprekken lopen hierdoor stroef. Wij hopen eind 2012 een gezamenlijk plan te kunnen presenteren.

- o Vorig jaar hebben wij een onderzoek laten uitvoeren naar de mogelijkheden van restwarmte van de Suikerunie in Hoogkerk. In september 2012 organiseren wij een bijeenkomst in Hoogkerk om te bekijken of het mogelijk is om deze restwarmte te gaan hergebruiken. Het één en ander kan resulteren in het opzetten van een nieuw restwarmteproject. Ook de onderwerpen hoge temperatuuropslag en geothermie worden in de bijeenkomst besproken.

Geothermie: Voor Zernike Science Park hebben wij in mei 2011 vanuit Den Haag een concessievergunning gekregen. Binnen drie jaar moet worden gestart met de eerste boring. In het najaar van 2012 starten we met een groot geologisch onderzoek. Daarnaast wordt er een analyse gemaakt van de betrokken partijen, zoals de provincie, de NAM en de Energy Academy Europe (RUG, Hanze Hogeschool). Ook zal de economische haalbaarheid getoetst worden. Voor de zomer van 2013 resulteert dit in besluitvorming door de raad om wel of niet door te gaan met geothermie.

Riothermie: Samen met het Waterbedrijf zijn we op zoek naar locaties voor een pilot-project riothermie. De stagnerende nieuwbouw vormt hierbij een complicerende factor. Het ECG (Energie Convenant Groningen) heeft €90.000,- toegekend voor de onrendabele top, waardoor de aanleg van de speciale warmtewisselaar in rioolbuizen reëler wordt.

